
Szijj Ferenc

KENYÉRCÉDULÁK / KEDD

Néhány madár, vagy talán sok,
még ennél is több, nem nagyon lehet
kilátni közülük, zuhan lefelé.
Lefelé egyenesen, nem siklanak,
de mégis szépen, elegánsan. Időnként
még lassan lebben is a hatalmas szárnyuk,
de ez nem változtat semmin,
nem fékezi a zuhanást, csak ha lehet,
még szebbé teszi. És néha elkapnak
egy-egy kisebb madarat, amely épp
az útjukba kerül, lenyelik őket egyben,
aztán felöklendezik a csontokat,
s azok, mintha üresek lennének belül,
gyorsan elmaradnak. Vagy egy kaotikus
légtömeg hirtelen felborzolja a tollukat,
kissé megdobja őket, de más zavart nem okoz.
Jobb lenne ilyenkor, ha meg se születünk
volna, vagy ha mégis, akkor farkasoknak.

KENYÉRCÉDULÁK / SZERDA

Ebben a meleg szurokban másképp működik
a világ, de különös módon, ha elképzelem,
még látszik is. Kicsit lassabban nyílik a kertkapu.
Vagy olyan sokáig közelednek egymáshoz
az utca két oldalán, hogy végül átköszönnek.
Nehezebben alszom el, az elintézetlen ügyekhez
kapcsolódó tárgyak sarka sorra nekiütözik
egy hajlékony jelzőkarónak.

És akkor utoljára, mert itt minden utolsó,
ebben a lágynak, vagy testetlen, csillámló,
de inkább áttetsző anyagban már a jövő is
benne van, egy hangot, de mintha oldalt fekve,
csak fél füllel hallanám, és nem tudom,
hogy honnan, vagy egy név, a történetnek
tényleg már csak a maradéka. Most úgy
akartam élni, ahogy nekem jó.

De egy kis hiba is milyen hosszú ideje
alakul itt. Egy szó, és visszavonni.
Szinte már ha nem vagyok, azzal van
mindig is igazam, és erről van valami jel,
bizonyosság, mint egy furcsa módon terjedő
rezdülés a végek felől vagy egy súlyos buborék,
netán a kettő találkozása. Úgy akkor én is,
bár teljesen mindegy, kijutok vagy beleveszek.

Karsai György

VERSENYJÁTÉKOK AZ „ÍLIÁSZ”-BAN

(23. ének)*

Az ÍLIÁSZ 23. éneke a VERSENYJÁTÉKOK PATROKLOSZ TISZTELETÉRE címet viseli. Akhilleusz befejezte tombolását, megszámlálhatatlan¹ trójait küldött Hádészhez, köztük bosszúja-örjögése legfőbb okát, haragja és csillapíthatatlan bosszúvágya legfőbb célját, Hektórt.² A csatazaj elült, ideiglenesen béke száll a trójai síkra. Béke, amely az ÍLIÁSZ-ban többé már nem is adja át helyét a harcnak. Az eposzt lezáró két ének a háború legfontosabb két áldozata *körüli* eseményekről mesél: egy görög (Patroklosz) és egy trójai (Hektór) holtteste köré rendeződnek a történések. Nem róluk, de értük szólnak az utolsó énekek, kettőjük végső nyugalmaról, a halottaknak kijáró utolsó tiszteletadásról. Mindkettőjük élete és halála Akhilleusztól függött, hiszen az ő, az eposz nyitóénekének első szavában megnevezett *haragja* (*ménisze*) okozta pusztulásukat. Patroklosznak soha nem kellett volna magára öltenie barátja fegyvereit, s így a végzetessé váló szerepjátszásba kezdenie,³ ha Akhilleusz nem őrizte volna lelkében kiengesztelhetetlenül az Agamemnón iránti haragot. Az is bizonyos, hogy Akhilleusznak eszébe sem jutna Hektór ellen támadni – ő maga mondta, hogy neki ugyan semmi baja sincs a trójaiakkal⁴ –, ha az nem gyilkolta volna meg a harcmezőn Patrokloszt.⁵ Ezzel a tétivel Hektór egy csapásra elsöpörte Akhilleusznak Agamemnón iránti haragját – a félreértések elkerülése végett: nem *megszüntette*, de érdektelenné tette, s egy új, magasabb értékű haraggal eljelentéktelenítette⁶ – majd egy ebből következő, aktivitásra ösztönző bosszúvágyat keltett életre lelkében.

A 23. énekre mindez már a múlt. Akhilleusz marad a főszereplő most is, de már nem erejével (*bié*), hanem eszével (*métisz*) fogja irányítani az eseményeket:⁷ élete két, meg-

* Szilágyi János György tanár úrnak ajánlom e tanulmányt, amelynek ihletője – ha áttételesen is – az ő ARACHNÉ tanulmánya volt (in: PARADIGMÁK, Magvető, 1982. 217–233.): a módszert, ahogy egy ezerszer elemzett szövegből (*szigorúan a szövegből*) újat, fontosat, nekünk szólót tudott kibontani, példaadónak érzem, s az alábbiakban megkísérlem alkalmazni egy sokszor interpretált Homérosz-szöveg hely elemzésekor.